

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmislj nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za jeden mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Liberalizem v propadanju.

V letu 1899. po Kr. dne 14. julija je priobčila „Edinost“ pod zaglavjem „Liberalizem v propadanju“ naslednji člančič:

„To je bilo te dni radostno vsklikanje po liberalnih listih, ko so po ulicah bruseljskih zmagovali — drugi. Liberalizem je antipod klerikalstva. Tako trde vsaj. Toda konservativna misel si je ohranila svojo prvotno moč, dočim je liberalizem ohromel tako, da se še vlačil kakor raztrgani oblaki po obzorju, kadar ni vetra. Takov invalid seveda ne more slaviti zmag proti čvrstemu konservativizmu. Jedino zadoščenje mu je torej, ako more štorčljati na svojih bergljah za kom drugim, naj bo že, kdor hoče, samo da ni klerikalen. Štorčljaj za njim in kriči „živio“. Tako se je veselil v Bruslju socialističkih zmag. In proglašal je svojo zvezo s socialisti! S kako pravico — to pričajo volitve, ki se vrše ravnokar v deželni zbor bavarski. Tu so mu pokazali socialisti, da pač puščajo v božjem imenu, da invalid štorčljaj za njimi v Bruslju, da pa ne mislijo na to, da bi mu pomagali na Bavarskem. Socialisti delajo — za-se. Da, celo tako se govori, da o sedanjih volitvah konservativci po nekod glasujejo za socialiste in socialisti po nekod za konservativce. Vspehov pa imajo obojni, le liberalizem je doživel popoln poraz. Doslej sti bili obe stranki v deželnem zboru bavarskem blizu jednako močni, odalej pa bodo konservativci imeli veliko večino. Liberalizem je ohromel invalid, to so pokazale tudi volitve na Bavarskem. Na tem se ne more prav nič spremeniti tudi veselje na zmagah, ki so jih po bruseljskih ulicah izvojevali — socialisti.“

V tem člančiču je „Edinost“ kratko, a z redko pregnantnostjo označila klaverni položaj, v katerem se nahaja liberalizem dandanes. Ta je postal invalid, ki ne more slaviti nobene zmage več proti „čvrstemu konservativizmu“, kakor „raztrgani oblaki po obzorju, kadar ni vetra“, tako se vlačil po svetu, in ohromel je tako popolnoma, da samo še za drugimi štorčlja, sam pa ni zmožen za drugo, kakor da vpije „živio“.

In da je tako, to je prava sreča za vse človeštvo, za nas Slovence posebej in

specialno za tržaške Slovence, zakaj vse naše zlo nam je naklonil jedino-le liberalizem. Kako srečno in zadovoljno smo živeli tedaj, ko sta vladala v nas absolutizem in konservativizem, ko si nismo belili glav s političnimi zadevami in lepo živeli v strahu pred Bogom, pred duhovniki in biriči! A prišel je liberalizem, misel svobodna se je razširila po svetu, ljudstva, zastrupljena po tej misli, so začela tirjati tudi zase pravice, narodi so se začeli zavedati svoje individualnosti, in začelo se je velikansko duševno in politično, ekonomično gibanje, tako velikansko, da je predramilo tudi Slovence. Mesto da bi mirno nadaljevali smrtno spanje, vrgli so se liberalizmu v naročaj.

Zdaj šele čutimo in spoznavamo posledice tega nesrečnega koraka. Liberalizmu se imamo zahvaliti za mrvico političnih svoboščin, ki jih uživamo, katere pa nas na srečo hoče čvrsti konservativizem prej ko prej rešiti, liberalizem je položil temelj naši politični renesanci in narodni kulturi, in on nam je naklonil celo vrsto znanstvenikov, pisateljev in pesnikov, ki zapeljujejo ljudstvo, in katerih knjige moramo povrh še kupovati in drago plačevati.

Ali liberalizem je dogospodaril popolnoma. Čvrsti konservativizem ga zatre. To je sladka tolažba, to je naša nada. Čim prej ga bo konec, toliko bolje za vse človeštvo. Nahajajo se sicer ljudje, ki menijo da je treba delati razločka med ekonomičnim liberalizmom, ki se tudi zove manjšestrstvo in mej političnim ter duševnim, ali ti ljudje hočejo samo občinstvo preslepiti. To so navadni sleparji, kar dr. Krek ali dr. Šusteršič vsak čas rada potrdita.

In tudi tisti se jako motijo, kateri menijo, da je liberalizem tako star kakor človeški rod, in da že prva človeka nista bila jednih nazorov, nego da je bil jeden bolj liberalnega, drugi bolj konservativnega mišljenja. Ne, to je zmotno kakor je tudi napačno mnenje, da bo misel svobodna šele tedaj izmrla, kadar bo izdihnil zadnji zemljan. Konec jej bo še prej, že prav kmalu, saj je že zdaj liberalizem popolnoma ohromel, da se vlačil kakor raztrgani oblaki po obzorju, kadar ni vetra.

Te vere in te nade ne vzame nihče „Edinosti“ in nam. Res je sicer, da n. pr.

v naši državi so manjšestrskim nemškim liberalcem sledili nemški nacionalci, kateri so manjšestrstvo vrgli čez krov, dočim druga liberalna načela zastopajo z največjo energijo, res je tudi, da je zmerno-liberalnim Staročehom sledila „češka svobodomiselná stranka“ in da tudi drugod na mestu staroliberalcev stopajo radikalni liberalci, naj imajo že kakoršnekoli ekonomične nazore, ali to vse je efemerno. Čvrsti konservativizem zmaguje povsod in zmagal je ravnokar tudi na Bavarskem. kar je „Edinost“ tako razveselilo, da je tem povodom spisala citirani člančič.

Ta liberalizem na Bavarskem je bil že pravi kondenzirani strup. Liberalni poslanci so šli v svojem liberalizmu celo tako daleč, da so v finančnem odseku poslanske zbornice bavarske čez drn in strn štorčljali za čvrstim konservativizmom in glasovali celo za to, naj se utesni učna svoboda na bavarskih vseučiliščih, naj se vseučiliški profesorji denejo na verigo, svoboda znanosti pa naj se podredi dobrodejni cenzuri škofjskih ordinarijatev. Ali ni v očigled takemu ekscesu svobodne misli uprav dobrodejno, da se je tem liberalcem vzelo kadih 20 mandatov, in da so si te razdelili čvrsti konservativci in svobodni misli skrajno sovražni socialni demokratje. Gotovo!

In če so se v doseg tega vspeha zjedini najrnejši radikali z rudečimi socialnimi demokrati, je to samo dokaz, da nihče več ne mara liberalizma, ne manjšestrskega, ne duševnega in političnega. Čemu vraga naj bi tudi bila duševna in politična svoboda, ki je temelj vsega liberalizma?

Bavarski klerikalci so se po zatrdilu nekaterih konservativcev s svojim kompromisom s socialnimi demokrati nekoliko kompromitirali in njihovi zunajbavarski misliljeniki so radi tega nekam nejevoljni, toda to izvira zgolj iz politične kratkovidnosti. Svet seveda misli, da med klerikalizmom in med socialno demokracijo ni noben kompromis mogoč, da sta to neuporabljiva ekstrema. V bistvu je to tudi resnično, ali čvrsti konservativizem, ki pa na Bavarskem še ni tako čvrst, da bi mogel liberalizem sam ugonobiti, se je odločil za sacri-

fizio del intelletto, da dobi večino, da pride na krmilo. V tak namen je seveda dovoljen vsak kompromis, čvrstemu konservativizmu tudi kompromis s socialnimi demokrati. Toda iz tega naj nikar nihče ne misli, da je moralen in dovoljen tudi liberalnim strankam kompromis z drugimi strankami v doseg gotovih namenov. Nikakor ne. Kompromis bavarskih klerikalcev s socialnimi demokrati je moralen in dopusten, eventualen kompromis slovenske liberalne stranke z nemško liberalno proti klerikalstvu pa bi bil skrajno nemoralen korak, kateri bi posebno pristaši čvrstega konservativizma najostreje obsojali.

Liberalizem umira. Sedaj se nahaja v stadiju propadanja. Ohromel je že, a ne bo dolgo, in luč, ki jo je užgal človeštvu, bo ugasnila, luč, ki je ljudi samo zapeljavala na kriva pota. Zavladala bo lepa gosta neprodna tema in tedaj bo čvrsti konservativizem zadovoljen. Zadovoljni bomo tedaj tudi vsi tisti, ki se strinjamo z „Edinostjo“, a da se pred vsem svetu pokažemo, posnemajmo „Edinost“ in dajmo umirajočemu levu zadnjo brco. „Edinost“ je to že storila — zdaj na noge vsi drugi, in nič se bati.

V Ljubljani, 19. julija.

Obstrukcija proti delegacijam.

Avstrijski radikali so izdali parolo, da je zabraniti volitev delegacij za obstrukcijo, nemški naprednjaki so se za to misel seveda nemudoma vneli, in sedaj je pridobil grof Stürgkh še ustavoverno veleposestništvo za obstrukcijo, ki bi mogla oškodovati pač skupno državno institucijo, dualistično državno obliko, ne pa avstrijskega kabineta, v čegar kompetenci delegacije sploh niso. Volitve delegacij niso nikak izraz zaupanja ministrstvu, nego so jih doslej izvrševali parlamenti le kot prvo dolžnost napram državi. Zato pa ni delal doslej še nihče težav pri volitvi delegacij, razen ogrska neodvisna stranka, ki se je potezala za samostojno Ogrsko. „Reichswehr“ dokazuje, da bi se stranke, ki bi se zločinsko lotile skupnosti državne polovice, ki bi rušile avstrijsko ustavo, za vselej izključile iz vladne večine in voditelji takih anarhistično-revolucionarnih strank bi ne mogli

LISTEK.

„Moč teme“.

„Nemško gledališče“ iz Berolina je te dni svoje zelo uspešno gostovanje v dunajskem Raimundovem gledališču zaključilo z uprizoritvijo igre, ki je vzbudila največje zanimanje, z dramo „Moč teme“ grofa Leva Nikolajeviča Tolstega.

Slavni ruski pisatelj je napisal to dramo za uprizoritev v Petrogradu že leta 1887., a cenzura jo je takrat zabranila. Tako je igra prišla v Parizu na oder in dosegla krasen uspeh. Kmalu na to so jo uprizorili tudi v Bruslju, v Genevi, v Amsterdamu, v Berolini, in so jo slednjič dovolili tudi v Petrogradu. Le naša avstrijska policija je ni hotela pustiti doslej še na dunajski oder, in treba je bilo, da so prišli gosti iz Berolina, katerim se je le iz udvoljivosti ugodilo, da jo smejo uprizoriti.

Tolstoj je tudi v tej igri dokazal, da je nedosežen mojster v slikanju ruskega življenja. Črna v črni sije sicer to življenje, ki je polno strasti in pregreh, a

slednjič privede umetnik pravico do zmage. Že ko sem pred uprizoritvijo čital Tolstega delo, sem se uveril o njegovi izvanredni, a objednem genialni proizvedbi. Dasi poznam večinoma vse slavljene moderne realistiške igre, se mi vendar zdi ta vzvišena nad vsemi. In kaj šele sem mislil pri uprizoritvi! Nikdar se še nisem tako uveril o istinitosti Aristotelovega reka, da ima drama namen, vzbuditi sočutje in grozo; da, tu se ti od kraja do konca budita ti čustvi v najvišji meri. To pa je, kar mnogim ni prišlo, prav to je, kar je nekatere privedlo, da so zavračali igro. Seveda le izborna uprizoritev ustvari tak učinek, kaka slaba pa bi vse pretvorila v karikaturu.

Kmetica Anisja se je udala starejšemu, bolehavemu kmetu, vdovu Petru. Pričela pa je ljubimkati shlapcem Nikito. Ta je zamamljiv v svoji prejšnji službi siroto Marino. Poštenjak Akim, oče Nikite, želi, naj se sin oženi z zapeljano Marino, a zlobna in lokava mati, Matrena, prepriča to, ker se ji zdi ugodnejše za sina, da se priženi na bogato kmetijo. Zato prigovarja Anisji, naj pospeši možovo smrt in ji da v ta namen pripomoček. — Anisja stori to in se potem poroči s Nikito. Nikita pa zapelje svojo

pasterko, Petrovo hčer iz prvega zakona, in na prigovarjanje svoje žene in svoje matere umori in zagrebe v kleti sad te pregrehe. A vest mu ne miruje. Vda se pijači, končno sklone, vzeti si življenje. A stari Dimitrič, ki mu prav tedaj — na ženitvi zapeljane Akuline — pravi pijan, da se mož ne sme bati ljudi, ga dovede do tega, da se Nikita pred vsemi svati obtoži svojih pregreh.

Razun starega, a ne preduhovitega Akima, razun zapeljane Marine in mlade Anjutke so vsi značaji te drame polni strasti in pregreh. Ne le spolna poželjivost, tudi lakomnost po denarju in blagu vlada v vseh. Mojstrsko, dasi odurno je na pr. naslikano, kako Anisja tedaj, ko umira njen mož, ne misli na nič drugega, nego kam je skril svoj denar. Zadnji čas je bil še na vrtu, lezel potem na sviali, — ako ga je kje skril ali zakopal, ona ga potem ne najde! Bolnik želi videti še svojo sestro. Morda hoče nji izročiti denar! Zato Anisja prepriča, da bi poklicali sestro pravočasno. ... Še bolj grešna in lokava je Matrena. Ta je zli duh vse družbe, ta zatira v vseh glas vesti, ki se oglašajo vendar še tu in tam; Matrena dovede Anisjo v pogubo. Obe pa zavedeta Nikito, ki je lahkoživ in lahko-

umen, ki pa vendar ne more povsem zatreti v sebi dobrega človeka.

Plastično je narisana bolni Peter, ki kljub svoji onemoglosti misli in živi samo za gospodarstvo. Le tedaj, ko čuti, da se mu bliža smrt, prosi hlapca Nikito, naj mu zaradi ljubezni do Jezusa odpusti, če ga je kdaj žalil. — Do solz gane to hlapca; a ženske, ki sta povzročili njegovo smrt, ostane trdi kakor kamen —. In takih prizorov je cela vrsta...

Pri uprizoritvi je nadkrilil vse predstavljač starega Akima.

„Akim, ta neizobraženi, prvotni kmet, je luč in pravica in neomadeževana čistost. Težkega jezika in redkih besedij pove le s težavo, kar misli, — a mi ga razumemo in vidimo v njem neoskrunjeno narodovo vest, ki služi resnici brez pomisleka, da mu more to škodovati... Ta kmet je tip, ki se prištevja k najboljšim „svetovne literature“, pravi povsem opravičeno kritik v „Fremdenblattu“.

Umevno je, da vzbuja tako delo tudi nasprotstva, saj ne more ugoditi onim, ki se naslanjajo ob preidealističnih igrah, ali ki vidijo celó le v burkah pravo smer gledališča. A možno je pri naših žalostnih raz-

nikdar postati ministri. Take stranke bi se obsodile same v vedno opozicijo. Sicer pa ima „Arbeiter Zeitung“ prav, ko piše, da bi se mogle volitve deleg. zabraniti le s brahialno silo, s pestmi, noži in revolverji, kajti sicer se bode glasovalo vzlic kričanju in tulenju Wolf-Schönererjevih somišljenikov. Ali mislijo obstrukcionisti celó na tako taktiko? To bi bila parlamentarna revolucija, in vlada bi jo ukrotila s silo. „Hlas Naroda“ piše: Jasno je, da more tudi majhno število obstrukcionistov volitev delegacij brez težave sistematično preprečevati ter da je nemóžno doseči kak vspeh, dokler je veljaven sedanji pravilnik, ki je obstrukciji jako ugoden. Ako se torej skliče drž. zbor s sedanjim pravilnikom, morejo nastati nove krize, ki pa bodo še hujše kakor minole. Zato naj bi vlada v soglasju s strankami desnice že pred sestankom drž. zbora izpremenila pravilnik, ali pa karkoli ukrenila, da se absolutno onemogoči tak napad na obstanek države. Delegacije se morajo voliti, zato naj skrbi vlada!

Poslanec Gregor o položaju.

Posl. Gregor je govoril predčerašnjim v Hlinskem o političnem položaju ter dejal med drugim: Grof Thun je Čehom obljubil, da jim izpolni 28 zahtev; ako bo svojo obljubo izpolnil, dospó Čehi do zaželjenega cilja. Glede nagodbe rabil bode Thun še vedno Čehi. Mi smo mu — in s tem ne izdajam nikake tajnosti — sporočili, da potrpljenje češkega naroda ponehuje, da narašča radi vladajočih razmer med češkim narodom nezadovoljstvo, in da si bo narod, ako se mu zahteve kmalu ne izpolnijo, pomagati sam. Ako bode grof Thun zahteval za nagodbo naše glasove, mu odgovorimo, da bomo hodili po oni poti, katero nam kaže javno mnenje in sicer proti vladi, ki svojih obljub ne izpolni. Od jezikovnih naredb ne izpuste Čehi ničesar iz rok. V bodočnost Čehi ne zro veseli. Grof Thun pač ne bo Mozes, ki bo peljal Čehi v obljubljeni deželo pravice in svobode. Teški boji nas še čakajo. Brez velikih žrtv si ni priborila še nobena narodnost svojih pravic. Toda dr. Gregor upa, da se končno doseže zmaga. Vzlic vsem težavam in neprijaznosti časa so razmere za češki narod dandanašnje razmere ugodnejše kakor v šestdesetih letih. Avstrija je danes prisiljena, da se opira na Slovane, sicer postane rop Velikonemčije.

Atentat na Milana.

V Genevi živeči srbski pretendent Peter Karagjorgjevič je govoril s dopisnikom „Berliner Tagblatta“ ter dejal, da ni z atentatom v nobeni zvezi ter da sploh atentate obsoja. On le čaka na svoj čas, kajti prepričan je, da bo Milan s svojimi nerodnostmi sam ugonobil dinastijo Obrenovičev. Milan je torej najboljši agitator za družino Karagjorgjevičev. Zadnji atentat je vprizorila bržčas policija, kajti gotovo je, da ga radikalcí niso izvršili. Milan je insceniral vse sam ter izrablja ta gledališki atentat v to svrhu, da uniči svoje politične nasprotnike. — Zadnje dni so zaprli trgovca Milana Belopavlića v Trsteniku in urednika „Novega dnevnega lista“, Regnrovića. Budapeštanskemu listu „Revue d’

merah tudi, da so nekateri ugovarjali delu, ker je — rusko! In zato je sodba Wolfovega lista „Ostdeutsche Rundschau“ tem več vredna, ki pravi: „Realizem Tolstega je v nekem zmislu idealističen. To izpoznamo že iz tega, da povsod moralizuje... Naj se kdo jezi radi grozovitosti, ki so tu nakopičene, naj se smeje radi otroške tehnike, — jedno nam izsiljuje spoštovanje: notranje delo, ki se nam razodeva, globoko versko prepričanje, ki se nam pojavlja“. No, tudi tehnika nikakor ni „otroška“. Nasprotno, Tolstoj se kaže prav v tem mojstra, da doseže z malimi sredstvi tako velike učinke. Vse v nji je resnično, nikjer ni onega zloglasnega iskanja efektov. Dejanje se naravno stopnjuje do onega hipa, ko se Nikita izpoveduje pred svati. Ta scena je tako grandiozen zvršetak igre, kakor ga ne poznam v nobeni drugi.

Četrto dejanje se je predstavljalo v oni (od pesnika podani) varijanti, ki nam izborna slika strah in grozo male Anjutke, dekletce slutí grozodestvo detomora, ki se vrši zunaj hiše. To je gotovo umestno ne le radi prekrasne psihološke slike, temveč tudi, ker se tako nekoliko ublaži grozni učinek tega dejanja.

„Gotovo boš zdaj nasvetoval, naj se

Orient et de Hongrie“ pa je vlada vzela poštni debit, ker je pisal o srbski kraljevi hiši resnico. — Preki sod začne poslovati baje že čez deset dni. Doslej je že blizu 80 ljudi v zaporu. — Z dežele je došlo že 78 deputacij, da izrazijo svoje veliko veselje, da je ostalo Srbiji ohranjeno dragoceno življenje Milanovo. Deputacija iz Podrinja je štela 420 členov. Seveda tvorijo te deputacije večinoma uradniki in le nekaj je med njimi — tudi nevednežev.

Dopisi.

Iz Vipave, 17. julija. Slavnemu uredništvu „Slovenskega Naroda“ v Ljubljani. V dopisu iz Vipave dne 7. julija v št. 154. „Slov. Naroda“ se mi očitá, da sem občinskega slugo Tomažiča s tako silo udaril po glavi, da se je brezzavesten zgrudil na tla, ter si pri padcu levo nogo pri členu zlomil. Ker je to obdolženje neresnično, zahtevam, da se, sklicevaje se na § 19. tiskovnega zakonika, natisne v „Slov. Narodu“ naslednji popravek: Ni res, da sem Tomažiča udaril po glavi, da se je brezzavesten zgrudil na tla in si nogo zlomil, res pa je, kar je tudi sodnijsko dokazano, da sta me občinski odbornik Štefan Rehar in sluga Tomažič dvakrat napadla s kolom, in da sem ju le od sebe pahnul in se tako ubranil napadnikov. — Anton Andlovic, krečmar. — Opomba uredništva: Poznamo ta stari izgovor vseh pretepečev, da so se le branili; tako se je še vsak volk opravičeval in dolžil ovco, da ga je napadla — a kdo veruje dandanes takim izgovorom?

Občinski svet ljubljanski.

V Ljubljani, 18. julija.

Seji je predsedoval župan Hribar, kateri se je, predno je občinski svet prestopil na dnevni red, s toplimi besedami spominjal umrlega prof. Konška. V izraz sožalja so občinski svetniki vstali raz sedeže, kar se zabeleži v zapisniku te seje.

Na to je obč. svet. Dimnik obširno in temeljito poročal o tretji mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. Povdarjal in pojasnil je najprej veliki pomen ljudskega šolstva za napredek vsacega naroda sploh, zlasti pa našega naroda in popisal, kako veliko se v Zagrebu žrtvuje za to šolstvo. V utemeljevanje potrebe tretje mestne deške ljudske šole je dejal poročevalec mej drugim, da so razmere na ljubljanski I. in II. mestni deški slovenski ljudski šoli nezdrave in nezakonite. Letos je pohajalo I. mestno deško šolo 593 in II. mestno deško šolo 552 otrok, skupaj 1145 otrok. V Zagrebu pa je za devet šol 2513 otrok. V Zagrebu pride povprečno na enega učitelja 40 otrok, pri nas pa 58, v višjih razredih celo po 70 otrok. Da učitelj pri tolikem številu otrok ne more doseči z največjim trudom tistih vspehov, kakršne predpisuje zakon in bi jih lahko dosegel pod normalnimi razmerami, to je več kakor jasno. In k'o ima škodo? V prvi vrsti otroci sami, v drugi vrsti pa starši, ker jim otroci zaradi nezadostnega temeljnega znanja, ki so si ga prisvojili v ljudski šoli, potem v srednji šoli slabo napredujejo. Le

igra uprizori tudi v Ljubljani“, poreče kak čitatelj. Ne, to pot si se zmotil, prijatelj. Za Ljubljano se mi igra še ne zdi primerna. Prvič, žal, še nimamo dovolj mojstrskih predstavljancev in zlasti ne igralk, drugič tudi naše občinstvo še ni dovolj zrelo in vzgojeno za tako igro. Tako je poprej pripraviti pot z drugimi, modernimi, zlasti realističnimi igrami, a dokler te ne najdejo primerne gojenja, ni misliti, da bi občinstvo razumelo Tolstega. A nekaj drugega pripočam to pot, namreč, da naj vzame vsak Slovenec v roke knjigo in čita ter proučava to delo. Večji in trajnejši bo sad tega čitanja, nego ako izpozna na ducate navadnih, vaškdanjih fabrikatov, ki navdušujejo množice in se šopirijo tudi po naših odrih. — Uverjen sem, da se nikdo ne bo pohujšal, isto tako kakor ni bil nikdo pokvarjen, ko so igro uprizorili.

Naša cenzura je zabranjala doslej to delo, a pripuščala stotine moralno ničvrednih in pregrehe poveljujočih iger ter dokazala le, kako malo vé cemití in ločiti pravo in navidezno umetnost, pšenico in plevel. Tudi naša cenzura tiči še v onih farizejskih predsodkih, ki ne prenašajo istine, ako ni pokrita s figovim peresom, in bodi si to še tako prozorno. S—n.

poglejte, koliko jih vslopi v prvo šolo in koliko jih mora še prvo leto izostati. Ta krivda pa ne zadene mestnega učiteljstva, koje, kakor kažejo uradne kvalifikacije, najvestneje izpolnjuje svoje dolžnosti, ampak ta krivda zadene v prvi vrsti tiste, ki so poklicani in izvoljeni, vsavariti v Ljubljani na slovenskih deških šolah take razmere, da bodo imeli starši, oziroma volilci, od šole res tisto korist, kakršno smejo po vsej pravici tudi zahtevati. Te razmere so dale mestnemu učiteljstvu in merodajnim krogom povod, da so se začeli baviti z vprašanjem, kako bi se prišlo tem neugodnim razmeram v okom. Povod je dala I. mestna šola, kateri je vsled utelesenja Vodmata prirastlo toliko število otrok, da je prostorno šolsko poslopje postalo pretesno za te otroke. Otvoriti se je morala nova paralelka, in zaradi tega se je morala izprazniti soba, kjer je bila nastanjena lepo urejena „Stalna razstava učil“. Vrh tega so se morala krasna učila, kakršnih nima nobena druga šola na Kranjkem, potakniti po hodnikih, pod streho in v kleti. Iz te zadrege se je prvotno mislilo priti na ta način, da bi se napravilo nekaj šolskih sob nad telovadnico. Pokazalo se je, da se to ne da izvršiti in začelo se je misliti na prizidek ob severni strani šolskega poslopja. Pa tudi ta prizidek ni imel preveč privrženecv in merodajni krogi so bili mnjenja, da bi bilo najbolje in najpraktičnejše, če se zgradi novo šolsko poslopje, to je tretja mestna slovenska deška šola. Po naročilu občinskega sveta je dal gosp. župan napraviti dva načrta, in sicer o prizidku pri I. mestni šoli in o poviški telovadnice, a pokazalo se je, da bi se na ta način ne odpravila nastala kalamiteta. Občinski svet je v seji dne 18. prosenca t. l. sklenil opustiti nameravani prizidek pri I. mestni šoli in je naročil magistratu, naj izposluje potom mestnega šolskega sveta stavbni program za III. mestno deško ljudsko šolo. Ta stavbni program povdarja, kako je nujno potrebna meščanska šola, saj je Ljubljana jedino stolno mesto, ki je nima, in zastopa mnenje, ako se že zida posebno poslopje za III. mestno deško petrazrednico, kaže to poslopje sezidati tako razsežno, da se v njem prej ali slej nastani tudi deška meščanska šola. Novo poslopje bi moralo obsežati nastopne prostore: a) 13 šolskih sob, vsaka za najmanj 60 učencev. Teh 13 sob bi se porabilo nekaj za ljudsko, nekaj za bodočo meščansko šolo, ena pa za delarno; b) 2 pisarni, 2 zbornici, 2 sobi za učila in 2 sobi za knjižnico; c) stanovanje za enega nadučitelja, obstoječe iz dveh večjih sob, 1 kabine, 1 kuhinje, shrambe za jedila, kleti in drvarnice; d) stanovanje za šolskega slugo, obstoječe iz 1 večje sobe, 1 kabine, 1 kuhinje in kleti; e) šolski vrt, obsežajoč najmanj 5 arov poleg njega igrišče za učence, ki bi se lahko porabilo tudi za telovadbo pod milim nebom; f) Telovadnica za garderobno dobo, risalnica in učilnica za skupne pevske vaje; g) Pri telovadnici in nje garderobni sobi naj se napravi tudi šolsko kopališče s 30 pršilnicami; h) V vse prostore naj se uvede električna luč in centralna kurjava; i) Do nadučiteljevega in slugovega stanovanja mora biti poseben vhod, tako da potenca teh stanovanj s šolskimi prostori ni v neposredni dotiki. Končno je želeli, da se pri šolskih sobah določijo tudi posebni prostori za garderobno učencev, in da se pri zidanju novega poslopja jemlje tudi ozir na šolski muzej, ki je zdaj brez strehe. Ta program je sestavil prof. Levec in ga je odobril c. kr. mestni šolski svet. Poročevalec je nasvetoval:

1. Mestnemu magistratu se naroča, da poišče na podstavi stavbnega programa primeren prostor za nameravano III. mestno slovensko deško ljudsko šolo, oziroma tudi za trirazredno deško meščansko šolo, pa z ozirom na mestne finance ne s pogojem, da bi bil občinski svet vezan že takoj graditi to šolsko poslopje.

2. Mestnemu magistratu se tudi naroča, da napravi na podstavi tega programa in od c. kr. mestnega šolskega sveta odobrenega stavbinskega programa skice in približen proračun za nameravano tretjo mestno deško ljudsko šolo oziroma po potrebi tudi za trirazredno deško meščansko šolo.

3. Prostori za nameravano trirazredno meščansko šolo se za sedaj, dokler deželni

zbor ne izpremeni zakona o meščanskih šolah, izpušče iz omenjenega stavbnega programa, pač pa naj se še pri iskanju prostora in pri dobavi skic za III. mestno deško ljudsko šolo ozira magistrat na to, da se brez oškodbe poslopja lahko prisidajo potrebni prostori za trirazredno deško meščansko šolo.

4. Vse to naj se predloži svoječasno potom c. kr. mestnega šolskega sveta obč. svetu v pregled in odobrenje.

Obč. svet. Lenče je predlagal, naj se ta obširni poročevalčev referat da v tisk in razdeli, da ga morejo obč. svetniki prestudirati, in je dostavil, da se mu zdi tretja šola nepotrebna.

Obč. svet. dr. Požar se je izrekel proti Lenčevemu predlogu, in povdarjal, da je poročevalčev predlog takšen, da lahko vsakdo zanj glasuje, saj se prav za prav nič drugega ne zahteva, kakor da naj se poišče primeren prostor in napravijo skice za stavbo. Zavrgli smo že načrte, kaj bi se torej bali krajcarjev za skico, sosebno ko niti rečeno ni, kdaj naj se šola sezida. Drugod nimajo šolstva samo na jeziku, nego zanj tudi veliko žrtvujejo.

Obč. svet. Kozak je priznal, da so sedanje šole prenapolnjene in da je tretja šola potrebna, ter se je izrekel za poročevalčeve predloge.

Ko je še poročevalec Dimnik zadevo pojasnil, je bil odklonjen Lenčev predlog, in so bili po kratki specialni debati sprejeti poročevalčevi predlogi z malo spremembo.

V tej specialni debati je obč. svet. Žužek zahteval eliminiranje vseh odstavkov, ki se nanašajo na meščansko šolo, dočim je obč. svet. dr. Tavčar povdarjal veliko važnost meščanske šole, ki je zlasti za Ljubljano velikega pomena, in je torej povsem primerno, če se pri tej priliki misli nanjo. Obč. svet. dr. Hudnik je dejal, da mora biti meščanska šola v središču mesta, da torej magistratu ni treba naročiti, naj išče prostor v zvezi s tretjo mestno šolo, in obč. svet. Dimnik je pojasnil, da to isto mnenje zastopa tudi njegovo poročilo.

Obč. svet. dr. Hudnik je poročal o prizivu nekaterih hišnih posestnikov ob Poljanski cesti proti zahtevanemu povračilu stroškov za napravo trotoarja. Priziv se naslanja na to, da posestniki starih hiš po zakonu niso dolžni prispevati k stroškom za napravo trotoarja, toliko manj, ker je občinski svet sklenil, napraviti trotoar do Jozefinuma in je ta sklep storil, predno je stopil v veljavo novi stavbeni red. Poročevalec je povdarjal, da prizivi niso utemeljeni. V formalnem oziru ne in ne v meritornem. Magistrat ni bil primoran obvestiti hišnih posestnikov o svojem sklepu, in to, kdaj je bil sklep glede tlaka storjen, ni merodajno. Merodajno je to, kdaj se je začel sklep izvrševati. Začel se je izvrševati, ko je bil že veljaven novi stavbinski red, in torej se je bilo pri izvrševanju sklepa držati novega stavbenega reda. V smislu tega zakona so prizivi neutemeljeni, in naj se torej odklonijo.

Obč. svet. Kozak je govoril za ugoditev prizivom, rekši, da je bil sklep storjen, na obeh straneh ulice napraviti tlak, in da ne gre, na jedni zahtevati od hišnih posestnikov prispevkov, na drugi pa posestniki nič niso prispevali.

Obč. svet. dr. Tavčar je dejal, da preporno je le, če novi stavbeni red velja tudi za to zadevo ali ne. Po govornikovem mnenju se more novi stavbinski red samo uporabiti pri sklepih, ki so bili storjeni, odkar je veljaven, za druge sklepe ne, in torej tudi ne za sklep glede tega trotoarja. Posestniki se ne bodo mogli pritegniti k plačevanju za ta trotoar, a da se stvar povsem pojasni, zato naj se predlog odkaže še pravnemu odseku.

Občinski svet je sprejel ta predlog obč. svet. dr. Tavčarja.

Obč. svet. Dimnik je poročal o porabi raznih dotacij v šolske namene in so bila dotična poročila vzeta na znanje.

Obč. svet. dr. Požar je poročal o otvoritvi II. mestnega otroškega vrta za trnovsko župnijo, in je predlagal, naj naroči magistratu, da stopi v dogovor z gosp. Oroslavom Dolencem glede prepustitve prostorov v nekdanji vojašnici v Trnovem, in se pooblasti, če bo odgovor ugoden, da raspíše službo vrtnarice.

Obč. svet. Šubio je poročal o najemu prostorov za obrtno nadaljevalno šolo.

Zavod je prenapolnjen in v jezikovnem oziru ne zadošča. Učna uprava je pritrdila nasvetovani preuredbi, po kateri bi jeden oddelek ostal na realki, drugi pa se preselil v ljudsko šolo na Grabnu. Tu pa ni prostorov, zato je vlada vprašala, če hoče mesto najeti drugod prostora. Sklenilo se je z ozirom na gradnjo poslopja za obrtno šolo, kjer bo prostor tudi za to šolo, za sedaj najetje novih prostorov odkloniti.

Obč. svet. Šubic je poročal o nameščenju še jedne stalne učiteljske moči na višji dekliški šoli in pojasnjuje potrebo te moči ter dokazuje, da se v finančnem oziru ne obremeni mestne občine, je predlagal: Naj se z rokom do 15. avgusta razpiše služba; kompetentje morajo biti izprašani za meščanske šole iz III. skupine; plača bodi kakor meščanskih učiteljev na Kranjskem isto take naj bodo petletnice, stanarina pa znašaj 250 gld.

Ti predlogi so bili sprejeti z dostavkom obč. svet. dr. Požara, naj bi se kompetentu priporočalo, da si pridobi znanja v trgovskem knjigovodstvu.

Obč. svet. Šubic je poročal o dovolitvi kredita za predavanje somatologije na višji dekliški šoli in je predlagal, naj se dovoli 100 gld. Sprejeto.

V imenu regulacijskega odseka je poročal o dolgi vrsti prošnji in ponudbi obč. svet. Gogola:

Marijani Lohkar se je priznala odkupnina 50 gld. za svet, ki ga je odstopila za regulacijo Valvazorjevega trga.

Na ponudbo Ivana Ahlina na Karlovski cesti za odkup mestnega sveta ob Privozu se je določila cena 15 gld. za □ seženj, kakor je bila sodnim potom radi eksproprijacije določena za Ahlinov svet.

Na Maksa Samasse ponudbo glede odstopa v Frančiškanskih ulicah ležečega sveta, mestni občini se je določila za to svota 1000 gld.

Matevža Verbiča zahtevi za odškodnino za svet, ki ga je odstopil za regulacijo Ceste v mestni log se je ugodilo in se je določila odkupnina 4 gld. za □ meter.

Prošnja Pauerjevih dedičev za znižanje odkupnine od 10 na 5 gld. za svet, ki so ga pridobili na Sv. Petra cesti, se je odklonila.

Na prošnjo oskrbnitstva Pohlove ustanove za določitev odškodnine na svet, ki ga odstopi občini, se je sklenilo po nekih opomnihah podžupana dr. viteza Bleiweisa priznati odškodnino po 4 gld. za štirjaški meter.

Župan Hribar je dodatno predlagal, naj se svota, ki se skupi za ta svet porabi za nakup sveta od Černetove ustanove in omogoči tako zgradbo Pohlove hiše. Poročevalec Gogola je temu pritrdil, ker bo Černetovi ustanovi kupnina več nesla, kakor jej sedaj nese svet, na kar je bil ta dodatni predlog sprejet.

Za svet, ki se bo potreboval za otvoritev Miklošičeve ceste in ki je zdaj last O. Bamberg, Jos. Picklove in Fr. Pavločiča, zahtevajo Bamberg 15 gld., Picklova 20 gld. in Pavločič 10 gld. štirjaški seženj. Ker so dani pogoji za razlastitev, in sicer z ozirom na kanalizacijo in na promet je poročevalec predlagal ponuditi Bambergu z ozirom na škodo, ki se provzroči njegovi tiskarni 12 gld. za štirjaški meter, Picklovi in Pavločiču pa po 6 gld.

Obč. svet. dr. Tavčar je bil proti temu, da se dela razloček. Svet je za vse jednako vreden, in bi bilo 10 gld. pravična ponudba. Nasvetoval je, ponuditi vsem trem po 10 gld., če ne sprejmejo, se pa izvrši eksproprijacija.

Obč. svet. Velkavrh je priporočal, naj se Bambergu da večja odškodnina, namreč 17.000 gld., ker bo mogel na obeh straneh vrta napraviti ograje in tlake, Picklova in Pavločič pa ne, in isto mnenje glede različne vrednosti sveta je izrazil poročevalec.

Sprejet je bil predlog obč. svet. dr. Tavčarja.

Glede sveta, ki ga potrebuje občina za napravo Hilšerjevih ulic, in ki je sedaj last dr. Munde, Gr. Zamejca, Evgenije, Amalije in Ane Seunig, Rudolfa Göbla in Premk-Nabrnikovih dedičev, je poročevalec predlagal, naj se ponudi vsem po 7 gld., z Gr. Zamejcem pa naj se zamenja svet tako, da bo on še pridobil 42 □ metrov. Sprejeto.

Hiša Alojzije Vilharjeve se bo dražbenim potom prodala, a ker regulacija ni

posebno nujna, se je sklenilo, da se občina dražbe ne udeleži.

Glede prošnje, naj se za nakup dveh hiš v Florijanskih ulicah, ki sta last J. Klopčiča in Fr. Trčka, dovoli 5000 gld. iz regulacijskega fonda, da se pridobi stavbišče za novo župnišče, za katero je kranjska hranilnica darovala 12.000 gld., znani dobrotnik župnišč Samassa pa 1000 gld., je poročevalec predlagal, da naj se odloži rešitev, dokler se ne rešijo vsa zadevna predvprašanja. Sklenilo se je, naj se naroči magistratu izdelati načrt in proračun in se obrniti do poklicanih faktorjev, naj povedo, koliko bodo prispevali.

Obč. svet. dr. Tavčar je zastopal stališče, da naj se stvar koj reši. Stvar se gotovo tiče razširjanja ulic, in občina ima priliko, da za 5000 gld. dobi tisti hiši. Taka prilika bi se ne smela izpustiti iz rok, ker se s tem dobi podlagali za župnišče ali za regulacijo. Farani šentjakovski, ki so postali v zadnjem času strašno moralni in silno zaljubljeni, v farovž, so mnenja, da jim mora občina župnišče sezidati, to ni res, oni sami morajo poseči v žep. Občina bo nekoč donesla, ker se brez primerne podpore župnišče ne bo dalo zgraditi a udeležiti se morajo vsi po zakonu vezani konkurenčni faktorji. Govornik je predlagal, naj se dovoli iz regulacijskega zaklada 5000 gld. pod pogojem, da se Klopčičeva in Trčkova hiša takoj prepiše na občino in njej izroči uprava; obč. svet izreka že danes, da ne dovoli prej prispevka za zgradbo župnišča, dokler prispevki dveh drugih konkurenčnih faktorjev niso ugotovljeni.

Obč. svet. Žužek je zastopal mnenje, da bi za nakup hiš Trčka in Klopčiča moral cestni erar prispevati, ker se regulirajo tudi Rožne ulice na kar je župan Hribar pojasnil da so se že storili primerni, koraki in da bo vlada gotovo nekaj prispevala.

Poroč. obč. svet. Gogola je očital dr. Tavčarju, da so ga omeščali šentjakovski volilci, in zato zahteva zdaj takojšnjo rešitev te zadeve. Kranjska hranilnica ne bo dala, da se hiše na občino prepise, sicer pa se še ne ve, če se bo svet porabil za župnišče.

Obč. svet je sprejel predlog obč. svet. dr. Tavčarja.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 19. julija.

— **Osebnosti.** Gospod dr. Janko Robida, specialist za živčne bolezni in psihijatri, popolnjeval je od jeseni minolega leta svoje študije na dunajskih bolnicah in v blazniškem zavodu in je te dni odšel v Nemčijo, da si iz praktičnega stališča ogleda zavode za umobolne v Lipsiji, Draždanah, Berlinu, Halle in Heidelbergu ter se povrne koncem meseca oktobra v Ljubljano in se stalno tukaj naseli. — Gospod prof. Simon Rutar je za daljnih pet let imenovan c. kr. konservatorjem centralne komisije za umetniške in zgodovinske spomenike. — Rudniški svetnik g. Jos. Schmidt v Idriji je imenovan višjim rudniškim svetnikom in predstojnikom rudniškega ravnateljstva. Materialni upravitelj v Idriji g. Alojzij pl. Koschin je imenovan višjim upraviteljem.

— **Himen.** Poročil se je včeraj v Ptuj gosp. Tonče Jošt, suplent na nižji gimnaziji v Ljubljani, z gđ. Tinko Cilenšek. Čestitamo!

— **Boj na Goriškem.** Sedaj še nismo v položaju, da bi o nastalem boju mogli izreči kako sodbo. Vzdržujemo se torej vsake opazke in beležimo suha dejstva. Kakor smo že povedali, je „Gorica“ priobčila izjavo 11 odbornikov „Sloga“, s katero so se ti odpovedali odborništvu. Motivirali so ta korak s tem, da je dr. Tuma na občnem zboru žalil predsednika dr. Gregorčiča in vse druge poslance, da je žalil ves odbor, ko je „Sloga“ pisal, da noče dajati svojega imena vodsvo političnega društva in delegaciji dež. zbora, kjer ni moške energije, ni načrta, ni volilne misli. Vsled te izjave so ostali v odboru dr. Gregorčič, dr. Tuma in župan Zega. Novi občni zbor bo dne 20. t. m. v isti številki je „Gorica“ tudi priobčila poziv osmih dež. poslancev, naj dr. Tuma odloži svoj mandat za dež. odbor. Danes došla „Soča“ prijavi odprto pismo dr. Tume, naslovljeno na dr. Gregorčiča, v katerem pismu pravi dr. Tuma, da se ga v izjavah „Gorice“ splošno dolži, da pa se ne navajajo niti njegovi grehi niti dokazi, da jih je storil in za-

hteva, naj se navedejo fakta, zlasti one točke programa iz l. 1898, proti katerim da se je pregrešil. Zajedno naznanja dr. Tuma, da je dne 9. januarja t. l. dal „Slogi“ svoj mandat na razpolaganje, da pa ga „Sloga“ ni sprejela. — „Soča“ je temu odprtemu pismu dodala pristavek, da dr. Tuma sedaj svojega mandata za dež. odbor ne odloži.

— **„Zveza slovenskih kolesarjev v Ljubljani“.** Na zadnjem občnem zboru zveze slovenskih kolesarjev so bili v odbor per acclamationem izvoljeni naslednji gospodje: predsednikom Rudolf Vesel; I. podpredsednikom Fran Gombač; II. podpredsednikom Ivan Dražil; tajnikom Ivan Gogola; tajnikom namestnikom Artur Jakše; blagajnikom Ivan Frelj; blagajnikovim namestnik Josip Maček; vodjem Anton Muha; podvodjem Aleks. Götzl; zastopnikom kluba slovenskih biciklistov „Ljubljana“ Fran Souvan ml.; zastopnikom kolesarskega kluba „Slavec“ Lavošlav Verzak; zastopnikom kluba biciklistov „celjskega Sokola“ dr. Al. Praunseis; zastopnikom kolesarskega kluba „Sokol“ v Trstu dr. Josip Abram. Svoje zastopnike izvoliti pa imajo še: kolesarsko društvo „Ilirija“ v Ljubljani; klub dolenskih biciklistov v Novem mestu in klub slovenskih biciklistov za Kamnik in okolico.

— **Slovensko zidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani** je svojo, za 23. t. m. določeno veselico zaradi težav z godbo moralo preložiti na nedoločen čas.

— **„Slavec“ klub slovenskih kolesarjev** poletel je, kakor smo že zadnjič naznanjali, v nedeljo, dne 16. t. m. ob krasnem vremenu v lepo Savinjsko dolino, v prijazno mesto Celje. Na Vranskem, do kamor sta mu nasproti prihitela „Klub biciklistov celjskega Sokola“ in klub savinjskih kolesarjev“, zvršil se je presrčen pozdrav. V imenu celjskih kolesarjev, pozdravil je „Slavca“ gospod F. Kranjc, v imenu savinjskih kolesarjev, pa njih načelnik, gosp. župan žalski I. Širca. Obema zahvalil se je za prisrčen sprejem gosp. I. Dražil, predsednik „Slavca“, na kar je le-ta zapel v občo zadovoljnost par krepih zborov. Na to oddirjali so kolesarji proti Celju. Pa že v Št. Petru bilo je treba stopiti raz kolesa, kajti pričakovala je kolesarje dražestna gospica, da jih bogato okinča z krasnimi šopki. Istotako so bili z šopki obdarovani v Žalcu, kjer so priredili po trgu korzo. Sploh so bili ljubljanski kolesarji pozdravljeni po celi Savinjski dolini. — Pri prihodu v Celje priredili so najprej po mestu korzo, pri čemer jih je pozdravil neki žalostni „Heil!“ potem pa so se podali v „Narodni dom“. Tam jim je gostilničar g. Majcen izvrstno pa ceno postregel. Kakor že v Št. Petru in Žalcu, zapel je „Slavec“ tudi tukaj par zborov. Ob 2. uri popoludne pa je odrinila čez 40 koles dolga vrsta na Teharje, kjer je bila na vrtu gosp. Šušteršiča res cela veselica. Razven „Slavca“ zapeli so tudi vsi navzoči pevci pod vodstvom gosp. Frana Munde več zborov, med katerimi je posebno močno zadonelo „Jadransko morje“. Spregovorila pa se je tudi marsikatera lepa beseda. Le prehitro je bilo treba povrniti se v Celje. Pa zabava je čakala goste tudi tukaj. Na lepo z zastavami in zelenjem okrašenem dvorišču „Narodnega doma“ priredila je celjska narodna godba pod spretnim vodstvom gosp. Munde koncert. Godba je igrala razne slovanske komade točno in jih je morala na splošno zahtevanje večkrat ponavljati. Kamor si se ozrl, videl si le vesele obraze. Šele pozno v noč smo se razšli ter šli k počitku z zavestjo, da je bil to krasen dan, ki ga bomo posebno mi ljubljanski kolesarji ohranili v prijetnem spominu.

— **Olikanost celjskih nemškutarjev** pokazala se je zopet v nedeljo o priliki dohoda ljubljanskih kolesarjev v Celje. Kakor divje zverine priplazili so se, ko se je storila noč, iz svojih temnih skrivališč ter prežali okoli „Narodnega doma“ na plen. Med koncertom, ki se je vršil v „Narodnem domu“ na prostem, pričelo je leteti čez streho vojaškega skladišča drobno kamenje in druge stvari na udeležence. Nekega zlikovca, ki je bil pri tem poslu zasačen, policija ni hotela aretovati! Ko so se ob 2. uri ponoči vračali štirje kolesarji na kolodvor, pridrvilo se je nekaj kričadev za njimi celo na peron, ter so tam Slovence na nečuten način izsivali. Navzoča policista štiti sta le Nemce, da se jim slu-

čajno kaj ne pripeti. Nasprotno pa so gospodje železniški uradniki in drugi uslužbenci jako energično postopali napram izsivačem. Poslednji, kojih imena so se deloma že eruirala, zagovarjati se bodo morali pred kazenskim sodiščem.

* **Dvoje umorov.** V Zagrebu so pred kratkim obsodili Frana Cvetkoviča iz Brežic na smrt, ker je ubil blizu Zagreba nekega kmeta in kmetico s kladivom ter jima potem vzel — 17 kr. Poleg tega je Cvetkovič tudi kradel po cerkvah in drugod. Meji obravnavo je bil morilec baje jako predrzen ter ni hotel ničesar priznati, dasi je svojim drugom v ječi pravil posameznosti o umoru, in je tudi sicer dovolj dokazov.

* **10leten sin ubil očeta.** V Lindaru pri Pazinu je zagnal 10letni Alojzij Jedrečič svojemu očetu kamen v glavo ter ga smrtno zadel.

* **Ženske zdravnice.** Listi javljajo, da je živela prva zdravnica že 300 let pred Kristusovim rojstvom. Bila je to Atenčanka Agnodice, katera se je oblekla v moško opravo, da je mogla izvršiti svoje študije ter da je dobila službo. Imela je baje velikansko prakso, za katero so jo tudi vsi njeni moški kolegi zavidali ter so jo tudi ovadili, da ni moški. — V XI. stoletju je živela v Salernu neka Tatula pl. Ruggiera, ki je bila svoj čas kakor izborna doktorica po vsej Evropi znana. Še pred XV. stoletjem sta tudi dobili na mavrskem vseučilišču dve dami doktorski diplom. V začetku XIV. stoletja pa je dr. Doroteja Bocchi bila celo profesorica na vseučilišču v Bologni.

* **102 leti stara nevesta.** V Galeni, v državi Kansas se je nedavno poročila 102 leti stara mrs. James Morgan, katera je pokopala že štiri može. Vsaki njenih so progov ji je zapustil precej lepo premoženje: otrok pa ni imela nič. Mrs. Morgan je še jako čila; nje sedanji soprog je 32 let mlajši od nje.

* **Američanke in tobak za nos.** Naj-novejše v Ameriki je, da so bogate in ugledne dame začele tudi njuhati. Tobak za nos imajo v jako lepih in dragocenih tobačnicah, katere jim vise na verižicah ali vrvicah okrog pasu. Baje sedaj Američanke raje njuhajo nego pušijo cigarete. Večina Američank rabi jako fini, čisto tudi sto let star tobak za nos. Jeden funt takega tobaka stane 3—4000 mark.

Telefonična in brzojavna poročila.

Tolmin 19. julija. 48 najupljivnejših volilcev, na čelu jim občinsko starešinstvo, odposlalo je dr. Gregorčiču slovesen protest zoper napade na deželnega odbornika dr. Tuma, zadnjemu pa izreklo popolno zaupanje in zvestobo. Ogorčenje zoper „Gorico“. Splošno le duhovščina nastopa solidarno zoper Tuma.

Dunaj 19. julija. Sodni tajnik pri trgovskem sodišču v Gorici grof Albert Coronini je premeščen v Gorico. Isto tako sodni pristav v Podgradu dr. Pet. Bleiweis. Uradnik pomožnih uradov pri trgovskem sodišču v Trstu, Karol Devetak, je imenovan predstojnikom teh uradov.

Dunaj 19. julija. Ebenhoch razpravlja v svojem listu o eventualnosti, da bi nemška opozicija z obstrukcijo poskusila preprečiti volitev delegacije. Za ta slučaj nasvetuje, naj odredi predsedništvo, da bodo poslanci zunaj seje v to določenemu zapisnikarju izročili glasovnice, tega bi opozicija ne mogla preprečiti.

Dunaj 19. julija. Ministrski predsednik grof Thun se je vrnil iz Ischla. Publikacija prve serije nagodbenih predlog se pričakuje še te dni. Morda publicirajo predloge že jutri.

Budimpešta 19. julija. Divizijski zapovednik v Aradu je izdal strogo naredbo zoper grdo ravnanje z vojaki, v kateri konstatuje, da se je mej vojakih pojavilo jako mnogo bolezni v ušesih, katere bolezni so posledica dobljenih zaušnic.

Bruselj 19. julija. Govori se, da je kralj ministrskemu predsedniku naznanil, da v slučaju, če se ne more z opozicijo zjediniti glede volilne reforme, izroči vladno liberalnemu ministrstvu z baronom Lombermanom na čelu.

Narodno gospodarstvo.

Svetovne železnice.

(Dalje.)

Kako si velevalisti hočejo zemljo razdeliti, kažejo nam najbolje — eksotične in kolonialne železnice.

Tu prosim, cenjeni bralec, vzemiva si atlas pred sebe, da si osveživa geografično vedo, če nam je še kaj ostalo iz šolskih klopij; danes velja praktičnemu, političnemu zemljepisju.

Ako pogledamo najnovejše mape, začudimo se, kako je že cela zemlja prepletena z železnicami; kakor parniki hodijo po vseh morjih, tako žvižgajo lokomotive po vseh deželah; kmalu bo že puščava Sahara imela svojo železniško mrežo.

Evropske železnice nas na tem mestu nič ne brigajo; te več ali manj poznamo.

Ozrmo se v Azijo. Najvažnejša je seveda glasovita sibirski železnica, ki, jedenkrat odprta, učini veliko revolucijo v gospodarskem razvoju ne samo Rusije, ampak cele zemlje; stoprav tedaj bomo mi zmedeni Mali Slovani razumeli, zakaj hočejo pametni Nemci že l. 1899. v svoje realke uvesti učenje ruščine. Od Petrograda do Vladivostoka, poslednje postaje ob japonskem morju, znaša cela proga 10.000 km, to je malone dvojna (!) dalja obvojske pacifične železnice v Severni Ameriki; dogotovljena je doslej šele polovica cele transazijske železnice.

Kako bo s pomočjo te proge Rusija dominirala celo severno polovico Azije, ni treba povdarjati, in naravno je, da razumni angležki, nemški in belgijski kapitalisti že sedaj iščejo stik z Rusijo, da bi svoje dni svoj denar plodono naložili v podjetjih v ruski Aziji.

Ali tudi na Kitajskem marljivo železnice gradijo. Poleg Rusov se Angleži in Nemci, pa tudi Američani in Francozi kar trgajo za železniške koncesije; progo Peking-Sanghaj stavita Anglija in Nemčija skupno.

(Dalje prih.)

Fatalist.

(Ruski spisal Ivan Turgenev.)

(Dalje.)

XVII.

Jeden dan po Teglovem pogrebu — pričakujoč brata sem bil še vedno v vasi — stopi Semen v kočjo ter mi pove, da želi Ija govoriti z menoj.

„Kateri Ija?“ ga vprašam.

„Naš marketendar.“

Dovolite mu vstopiti.

Marketendar se prikaže. Govoril je nekaj praznih besed, obžalujoč gospoda podčastnika in izrazil svoje čudenje, kako je mogel navesti kaj takega?

„Je-li ostal tebi še kaj dolžan?“

„O, nikakor ne, plačal je točno takoj vse, kar je vzel. Imam pa jedno prošnjo do vas...“

Tu se je marketendar začel smehljati.

„Vi ste našli neko malenkost, katera je moja...“

„Kakšno malenkost?“

„To-le tukaj!“ In pokaže na mali greben, ki je še ležal na toaletni mizi.

„Mnogo sicer ni vreden“, nadaljuje saljivo, „ali dobil sem ga v dar...“

Postal sem naenkrat pazljiv, ker se mi je nekaj zasvetilo v glavi.

„Ti se imenuješ Ija?“

„Da!“

„Toraj si bil ti, ki je neke minole noči... blizu vrbe...?“

Marketendar pomežikne z očmi in se pomenljivo nasmehlja.

„Da, jaz sem bil.“

„In ti si bil tudi oni, ki je bil klican?“

„Seveda, da sem bil jaz“, ponovi z veselo skromnostjo. „Tu je neka deklica“, nadaljuje v fisticljivi, „ki vsled nenavadne strogosti, s katero ravna jo njeni roditelji...“

„Že prav, že prav“, ga pretrgam, dam njegov greben ter mu velim oditi.

Ta Ija je toraj bil... Ta Ija sem si mislil... in se zatopim globoko v filozofična razmišljanja, katerih vam pa ne mialim razkazovati, ker nisem pripravljen, da bi hotel komu vzeti vero na osodo in druge fatalistične stvari.

(Konec prih.)

Darila.

Uredništva našega lista je poslal: Za „Narodni dom“ v Ljubljani: G. dr. J. Vilfan, odvetnik v Radovljici 10 K, namestu venca na krsto gospe M. Žebrečeve. — Naj bi se slovenski rodoljubi spominjali večkrat „Narodnega doma“!

Ceneno domače zdravilo. Za uravnavo in ohranitev dobrega prebavljenja se priporoča raba mnogo desetletij dobro znanega, pristnega „Moll-ovega Seidlitz-praška“, ki se dobi za nizko ceno in kateri upliva najbolj trajno na vse težkoče prebavljenja. Originalna škatlica 1 gl. a. v. Po poštne povzetju razpošilja ta prašek vsak dan lekar A. MOLL, cea. in kr. dvorni zalagatelj na DUNAJI, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi je izrečno zahtevati MOLL-ov preparat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. Manj kot dve škatlici se ne pošlje naravnost. 1 (59—10)

Proti zobobolu in gnjilobi zob

izborno deluje

Melusina ustna in zobna voda

utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust.

Cena 1 steklenici z rablinim navodom 50 kr.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil.

Po pošti razpošilja se vsak dan dvakrat.

Jedina zaloga (19—29)

Iekarna M. Leustek, Ljubljana

Resljeva cesta št. 1, zraven mesarskega mostu.

Zahvala.

„Slavec“, klub slovenskih kolesarjev, izreka povodom svojega izleta v Celje slavnemu klubu biciklistov celjskega „Sokola“ in slavnemu klubu savinjskih kolesarjev za presrečen sprejem, dražestnim goscim v St. Petru in Zalcu za krasne šopke, častitemu narodnemu občinstvu v Celju in na Teharjih za presrečne pojave bratskega sočutstva in za prijetno zabavo, kakor tudi gospodu gostilničarju v „Narodnem domu“ v Celju za izvrstno postrežbo tem potom najsrčnejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 18. julija 1899.

Za odbor:

(1313)

Ivan Dražil s. r. Artur Jakše s. r.

t. č. predsednik. t. č. tajnik.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 16. julija: Valentin Konšek, c. kr. gim. profesor v p., 83 let, Wolfsove ulice št. 1, ostarlost. — Cila Mikar, pekova žena, 58 let, Vodmat št. 96, srčna hiba.

Meteorološko poročilo.

Vlšina nad morjem 306,2 m. Srednji tlačni tlak 736,0 mm.

Julij	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C.	Vetrovi	Nebo	Padevina v 24 ur
18.	9. zvečer	734,0	19,5	sl. sever	pol. oblač.	
19.	7. zjutraj	734,9	17,1	sl. zahod	jasno	
	2. popol.	734,7	25,4	sr. jvzhod	del. jasno	0,0 mm

Srednja večerajšnja temperatura 19,5°, normala: 19,8°.

Dunajska borza.

dne 19. julija 1899.

Skupni državni dolg v notah	100	glid.	80	kr.
Skupni državni dolg v srebru	100		30	
Avstrijska zlata rentna	119		20	
Avstrijska kronarska rentna 4%	100		45	
Ogerska zlata rentna 4%	119		20	
Ogerska kronarska rentna 4%	96		50	
Avstro-ogerske bančne delnice	910		75	
Kreditne delnice	377		75	
London vista	120		62 1/2	
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58		90	
20 mark	11		77	
20 frankov	9		55	
Italijanski bankovci	44		55	
C. kr. cekini	5		67	

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKŠ VERSEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 glid.

Zahvala.

Za tolikan izkazano sočutje med boleznijo in pri smrti naše preljubljene soproge, hčere in svakinje, gospe

Marijanice Žebre roj. Ledenik

za darovane vence, mnogobrojno spremstvo pokojnice k zadnjemu počitku in za krasne žalostinke v Radovljici in v Ljubljani izreka jo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem ter gg. pevcem najtoplejšo zahvalo

(1315)

žalujoči ostali.

Ljubljana, dne 19. julija 1899.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze prisrčnega sočutja mej boleznijo in povodom smrti našega iskreno ljubljene očeta, oziroma brata, deda, tasta, strica in starca strica, gospoda

Valentina Konschegga

c. kr. profesorja v p.

za mnogobrojne lepe poklonjene vence in izredno mnogoštevilno spremstvo k zadnjemu počitku rajnika, izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, kakor tudi družbi milošernih sestri, ki so nam olajševale najbitkejšo uro.

V Ljubljani, dne 18. julija 1899.

(1312)

žalujoči ostali.

Učenec

sprejme se v papirno trgovino takoj pri trdnici Jos. Petrič v Ljubljani trgovina s papirjem.

(1298—3)

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane jut. kol. Proga des. Trbiš. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbiš, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; des. Solthal v Ansee, Isl, Solnograd; des. Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osonni vlak v Trbiš, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; des. Solthal v Solnograd, des. Klein-Reifling v Linc, Budejovice, Pizen, Marjine vate, Heb, Francove vate, Karlove vate, Prago, Lipako; des. Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osonni vlak v Trbiš, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Solthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osonni vlak v Trbiš, Beljak, Celovec, Ljubno; des. Solthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curib, Genevo, Paris, des. Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Pizen, Marjine vate, Heb, Francove vate, Karlove vate, Prago, Lipako, Dunaj via Amstetten. Ob 7. uri 15 min. zvečer osonni vlak v Lince-Bled. Poleg tega vsako nedeljo in praznik ob 5 uri 41 minut popoldne v Podnart-Kropo. — **Proga iz novega mesta in v Kotevje.** Osonni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano j. k. Proga iz Trbiša.** Ob 5. uri 46 m. zjutraj osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Solnograda, Lince, Steyra, Isla, Ansee, Ljubna, Celovec, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri 55 min. zjutraj osonni vlak iz Lince-Bleda. — Ob 11. uri 17 min. dopoldne osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marjinih varov, Planja, Budejovic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Genevo, Curiba, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Lince, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Solthal, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osonni vlak z Dunaja, Lipakega, Prago, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marjinih varov, Planja, Budejovic, Lince, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. Poleg tega ob 8. uri 42 min. zvečer iz Podnarta Kropo. — **Proga iz novega mesta in Kotevja.** Osonni vlaki: Ob 8. uri 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane d. k. v Kamnik.** Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10 uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Ljubljano d. k. iz Kamnika.** Ob 6. uri 38 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9 uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1206)

Ivan Kordik

Ljubljana, Prešernove ulice št. 10—14

priporoča svojo bogato zalogo

jedilne priprave

nožev, vilic in žlic iz britanskega jekla, alpeke ali alpeke-srebra priv. dunajske tovarne „W. Bachmann & Comp.“.

Na izbero so tudi

žlice iz alpeke, 12 kom. od glid. 4,30 naprej.

žličice „12“ „20“ „22“ „24“

Namizni svečniki

iz alpeke, čisto bele kovine,

par 21 cm visokih glid. 2—

23 „23“ „23“ „23“

25 „25“ „25“ „25“

Prav cenó se dobé noži in vilice z roženim

(599—35) ali koščnim ročajem.

Krepak učenec

iz dobre hiše vsprejme se v tovarno barv A. Hauptman-a v Ljubljani. (1308—2)

Učenec

se takoj sprejme (1295—2)

v H. Schwingshaki-a kovačnici za bakro in kotle v Ljubljani.

Priporočava (21—163)

Kulmbaško sladno pivo

pastorizovano v steklenicah

znano po svojih izvrstnih učinkih.

Kavčič & Lillog

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah.

Sprejem takoj ali s 1. avgustom

slovenskega stenografa

in sicer le začasno do oktobra ali novembra t. l., s plačo 40 do 50 glid. (najrajše pravnik ali abiturijenta), ter stalnega

spretnega pisarja

s plačo po zmoglosti in dogovoru.

Dr. Dragotin Treo

(1311—2)

odvetnik v Postojini.

Dvonadstropna hiša

v Vodmatu — nasproti bolnice

prodala se bode

v petek, dne 21. julija t. l.

na sodnijski dražbi.

V hiši se nahaja gostilna in poleg iste mal vrt.

Kupci se uljudno vabijo.

(1314—1)

Ivan Zupin.

Doering milo

(444—20)

SOVO.

Izmej najfinjših toaletnih mil najcenejše in najmilejše.

Za umivanje porabno za

dame

kakor tudi kot

milo za otroke

jako priporočljivo.

Povsod na prodaj po 30 kr.

Razglas.

Po sklepu kranjske hranilnice se bode poučevalo brezplačno pet vnanih kranjskih učencev na ljubljanskem trgovskem učnem in vzgojevalnem zavodu v šolskem letu 1899/1900 in dobé tudi učne pripomočke.

Na to reflektujoči, ki so dosegli 14. leto starosti, naj vložé svoje prošnje najdlje

do 20. septembra

podpisanemu vodstvu ter naj priložé svoj nacionale in dokaz ubožnosti in sprichevalo, da so dovršili 3. gimnazijaki ali realčni razred ali višji razred meščanske šole s pohvalno noto v zadržanju in najmanj zadostnim učnim uspehom.

Vae došle prošnje se bodo predložile slav. ravnateljstvu kranjske hranilnice, da sklepa o njih.

V Ljubljani, dne 10. julija 1899.

Ravnateljstvo trgovsko-učnega zavoda.

Ferdinand Mahr

(1279—2)

osvarski svetnik.